

Vaggeryds kommun

Rektorn vid Hjortsjöskolan 6-9

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Hjortsjöskolan 6-9
i Vaggeryds kommun

Tillsyn i Hjortsjöskolan 6-9

Skolinspektionen genomför tillsyn i Vaggeryds kommun under hösten 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Hjortsjöskolan 6-9 besöktes av Skolinspektionen den 9 och 10 oktober 2013.

Fakta om skolan

Hjortsjöskolan 6-9 ligger centralt i Vaggeryd. Skolan delar till viss utsträckning lokaler med Hjortsjöskolan F-5. Vid skolan finns 293 elever i årskurs 6-9. Elever och personal är organiserade i fyra arbetslag, ett för varje årskurs. Skolan leds av en rektor och i varje arbetslag finns en samordnare som rektorn träffar varje vecka. Skolan har under de senaste fem åren bytt rektor fyra gånger och vid tillsynsbesöket leds skolan av en tillförordnad rektor i väntan på att en rektor som precis blivit anställd ska tillträda sin tjänst.

Av Skolverkets statistik för nationella ämnesproven i årskurs 6 vårterminen 2013 framgår att 100 procent av eleverna nått kravnivån på samtliga delprov i matematik, 98 procent i svenska, 97 procent i naturorienterande ämnen, 93 procent i engelska och 86 procent i samhällsorienterande ämnen. Av skolans uppgifter framkommer att det är mellan 90 och 100 procent av eleverna i årskurs 6 som år 2012 når de kunskapskrav som minst ska uppnås i alla ämnen med undantag av ämnena engelska, idrott och hälsa, geografi, religion och samhällskunskap där det är mellan 80 och 89 procent av eleverna som gör det.

Av Skolverkets statistik för åren 2009-2013 avseende eleverna i årskurs 9 vid Hjortsjöskolan framgår att skolan under denna period haft ett minskande genomsnittligt meritvärde fram till år 2012. För år 2013 har skolans genomsnittliga meritvärde ökat till 210,5 poäng. Under samma period återfinns inte samma trend avseende andel elever som når målen i alla ämnen, utan det varierar mellan olika år. År 2013 är det 76 procent av eleverna som når målen i alla ämnen. Vid en genomgång av betygen i samtliga ämnen under samma tidsperiod framgår att det är lägst andel elever som når målen i engelska (mellan 86 och 93 procent), matematik (mellan 83 och 91 procent), naturorienterande ämnen (mellan 90 och 95 procent). Det varierar mellan åren hur väl eleverna lyckas i ämnet svenska som andraspråk då det något år är 100 procent av eleverna som når kravnivån för minst betyget E, medan det ett annat år enbart är 73 procent av eleverna som gör det. Under åren 2009-2013 varierar det mellan att skilja 14 och 34 poäng mellan flickors och pojkars genomsnittliga meritvärde, dock alltid till flickornas fördel. Skillnaden är inte lika markant avseende andel elever som nått målen i alla ämnen. År 2013 är det 88 procent behöriga till gymnasieskolan.

Helhetsbedömning

Resultaten vid Hjortsjöskolan 6-9 varierar mellan åren, men varje år är det elever som inte når målen i alla ämnen. Det är dessutom stora skillnader mellan flickors och pojkars resultat, vilket inte skolan i tillräckligt utsträckning har uppmärksammat. Över huvud taget råder avsaknad av systematik i skolans kvalitetsarbete. Skolan har genomfört många projekt i syfte att utveckla sin verksamhet, men det blir sporadiska satsningar som inte tydligt följs upp och avslutas. Dessa projekt genomförs heller inte utifrån en samsyn om det som brister utifrån en analys av skolans resultat. Skolan saknar även tydlig pedagogisk ledning, vilket uppmärksammades redan 2005 av Skolverkets utbildningsinspektion. Avsaknaden av pedagogisk ledning syns i att arbetslagen tenderar att fungera som självständiga öar, vilket in sin tur får konsekvenser för hur väl lärarna lyckas leda och stimulera eleverna i undervisningen samt i hur väl skolan lyckas tillgodose elevers behov av särskilt stöd. Även om lärarna är duktiga på att identifiera elever i behov av särskilt stöd och det finns etablerade rutiner för att utreda behoven, saknas den stringens i arbetet som leder till att alla elever får sina stödbehov tillgodosedda. En del av de stödbehov som skolan identifierar hos eleverna handlar om bristande koncentration, vilket också behöver sättas i relation till att undervisningen inte upplevs som stimulerande bland eleverna. Undervisningen behöver därför utvecklas så att den blir mer varierad. Som ett led i det behöver lärarna i högre utsträckning planera, genomföra och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna, det vill säga, ge eleverna ett reellt inflytande över utbildningen.

Skolan bedriver ett gemensamt arbete med att förhindra kränkningar. För arbetet finns väl kända rutiner och planen mot kränkande behandling är känd bland eleverna. Dock finns problem när det gäller skolans inre miljö och utrustning, varför skolan behöver göra insatser för att förbättra skolmiljön så att den bättre stödjer elevernas lärande och utveckling. I detta ingår insatser i korridorer, elevernas hemvister och vissa undervisningslokaler. Men även behov av att i skolan att förstärka elevernas tillgång till nödvändiga lärverktyg.

Lärarna arbetar tillsammans vid bedömningar av exempelvis nationella ämnesprov. Det finns även gemensamma tankar kring vikten av att klargöra målen för eleverna. Samarbetsformer fungerar dock inte avseende mottagandet från årskurs 5, varför lärarna har haft svårigheter att sätta betyg på rättvisa grunder för eleverna i årskurs 6.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Vaggeryds kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister.

De vidtagna åtgärderna ska senast den 14 mars 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Vaggeryds kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Lärarna ska ge alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motivering

Av skollagen framgår att utbildningen ska främja alla elevers utveckling och lärande. En strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen och alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Av läroplanen framgår att utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet och att lärarna därför ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.

Av Skolinspektionens enkät till elever i årskurs 9, vårdnadshavare och lärare på Hjortsjöskolan 6-9, vårterminen 2013, framgår att undervisningen inte är tillräckligt stimulerande för eleverna. Intervjuade elever berättar att lektionerna blir tråkiga när upplägget är detsamma varje gång och det ges för lite utrymme i undervisningen där de får vara kreativa. Eleverna uppger att de inte känner sig bekväma när de gör nationella ämnesproven eftersom de i dessa prov möter på uppgifter som de inte känner sig förberedda på. Eleverna ger vidare i intervjuerna exempel på att undervisningen inte anpassas efter alla elevers förutsättningar och behov. Elevernas uppfattning är att det i deras klasser finns elever som inte har möjlighet att hänga med i undervisningen då det går för fort fram för dem. Enligt intervjuade lärare finns det svårigheter att få eleverna att se kreativa inslag i undervisningen som seriösa. Lärarna lyfter dock fram att den största orsaken till att undervisningen emellanåt brister i stimulans är schemats utformning, som både beror på lektionernas längd samt att lärarnas

scheman är komprimerade. Intervjuade lärare menar också att det är svårt att kunna individanpassa undervisningen eftersom läraren alltid är själv i klassrummet oavsett om det är 17 eller 25 elever i gruppen. Lärarna efterlyser även handledning kring hur de ska kunna anpassa undervisningen utifrån olika elevers behov och förutsättningar, då det är för tidskrävande att alltid individanpassa genom att läraren ska ge enskilda muntliga genomgångar för vissa elever. Enligt den tillförordnade rektorn har inte frågan om hur undervisningen ska bli mer stimulerande för eleverna varit i fokus i skolans utvecklingsarbete trots att skolsköterskans hälsoenkät visat att det finns elever som inte känner sig motiverade i skolarbetet. I stället menar rektorn att fokus har legat på implementeringen av de nya kursplanerna och hanteringen av den minskande budgeten. Rektorn menar att lärarna upplever att de har mindre tid och att de därför prioriterar allt som enligt kursplanerna måste komma med, på bekostnad av de mer stimulerande inslagen i undervisningen. Enligt rektorn förs diskussioner om vikten av att anpassa undervisningen, men ännu har inte diskussionerna landat i hur man rent konkret ska genomföra det. Sammantaget visar detta på stora behov av att utveckla undervisningen så att lärarna bättre integrerar kunskaper i sina olika former och balanserar undervisningen i syfte att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

I intervjuerna med lärarna framkommer det vidare att ingen av de undervisande lärarna i svenska som andraspråk har utbildning för att undervisa i det ämnet efter det att den enda lärare med sådan behörighet flyttades till en annan skolenhet i kommunen. Lärarna menar att den bristande kompetensen inom ämnet framför allt leder till att de inte har tillräcklig kompetens i den didaktik som ämnet kräver och att detta leder till svårigheter att stimulera och handleda eleverna utifrån deras behov och förutsättningar i undervisningen. Rektorn bekräftar lärarnas bild av att det saknas formell kompetens inom ämnet vid skolan. Av Skolverkets utbildningsinspektion år 2005 framgår att skolan behöver utveckla rutiner för att säkerställa att elever i behov av svenska som andraspråk får den språkliga utveckling som de har rätt till. Detta behov kvarstår alltså, vilket är anmärkningsvärt.

Mot denna bakgrund behöver undervisningen utvecklas så att lärarna ger alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Författning

1 kap. 4 § skollagen

3 kap. 3 § skollagen

Lgr 11, 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Vaggeryds kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Av skollagen framgår att elever ska ges inflytande över utbildningen och att de fortlöpande ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla den. Av läroplanen framgår att det inte är tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. Läraren ska utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan. Läraren ska vidare svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Läraren ska tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen. Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Skolinspektionens enkät till elever i årskurs 9 inför tillsynen och elevintervjuer i samband med tillsynen visar att eleverna vid Hjortsjöskolan 6-9 upplever att de inte ges inflytande över undervisningens innehåll och att de sällan kan påverka hur de ska arbeta med olika skoluppgifter. Skolverkets utbildningsinspektion år 2005 visade att det fanns behov av att utveckla elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer. Enligt rektor och lärare diskuterade de då vid skolan hur elevinflytandet skulle öka, men att frågan de senaste fem åren inte varit aktuell. Rektorn menar att det nog varierar mycket mellan olika lärare i vilken utsträckning de ger eleverna ett reellt inflytande. Enligt intervjuade elever sker det sällan eller aldrig något inflytande i planeringen. Några elever upplever att lärarna säger att de inför ett arbetsområde ska få vara med och bestämma, men att de synpunkter som de framför sällan blir av. Eleverna kan inte ge något exempel på när de varit med och påverkat undervisningens innehåll, men kan ge några exempel på att de i något ämne vid enstaka tillfällen kunnat påverka arbetsformer och i ett annat ämne redovisningsformerna. Eleverna anser att det även är sällan som lärarna utvärderar lektionerna tillsammans med dem och i de fall det skett har inte lärarna resonerat med dem om vad utvärderingen visade. Eleverna uppfattar att de måste följa

lärarens planering för att nå kunskapskraven varför de inte har ifrågasatt att de inte har något inflytande över undervisningen. Några av de intervjuade lärarna tar upp att det inte fungerar om eleverna är med i planeringsfasen eftersom de inte är mogna för det, medan andra framför att det inte går eftersom de nya kursplanerna inte lämnar något utrymme till elevernas inflytande. Lärarna berättar att de i högre utsträckning skulle kunna utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna.

Mot denna bakgrund ska rektorn se till att eleverna ges möjlighet till ett aktivt inflytande över undervisningens innehåll, arbetsformer och arbetssätt samt att lärarna tillsammans med eleverna planerar och utvärderar undervisningen.

Författning

4 kap. 9 § skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Vaggeryds kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Skolan ska sträva efter att skapa en god miljö för lärande och utveckling.

Motivering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Av läroplanen framgår att eleven i skolan ska möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling.

Av tillsynen framgår att de rutiner som Hjortsjöskolan 6-9 har för att uppmärksamma och anmäla att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är välfungerande. Det framgår vidare att skolan årligen utifrån en kartläggning identifierar åtgärder som arbetslagen och mentorerna har ansvar för att genomföra under året. En del av dessa åtgärder ska genomföras vid mentorstiden. Av intervjuerna med lärare, rektor och elever framgår dock att mentorstiden innevarande läsår minskat kraftigt och att den därför sällan eller

aldrig används för samtal och övningar som syftar till att skapa en god miljö på skolan. Eleverna kan inte heller beskriva att sådana inslag tas upp i undervisningen. Lärarna menar att de kontinuerligt tar upp och diskuterar situationer som uppstår och att det är upp till varje arbetslag och mentor att lägga upp det förebyggande arbetet i sina klasser. Skolinspektionen ser att denna styrning inte säkerställer att så sker i alla arbetslag och klasser. Vid besöket framstår även miljön som mer trivsamt och lugn i vissa hemvister medan den framstår som mer stökig och orolig i andra. Eftersom skolan ännu inte lyckats komma tillrätta med en kultur där nedskräpning tillåts förekomma och där studieron under lektionerna, enligt eleverna, emellanåt brister behöver skolans arbete med att skapa en god miljö för lärande förbättras. Det är också viktigt att rektorn säkerställer att all personal ser det förebyggande arbetet för att skapa en god och trygg lärmiljö med fokus på studieron som ett gemensamt uppdrag eftersom eleverna ger uttryck för att några lärare ingriper för sent vid de lektioner där det blir stökigt och okoncentrerat.

Mot bakgrund av detta ska rektorn se till att eleverna tillförsäkras en god miljö för lärande och utveckling.

Författning

5 kap. 3 § skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande

Särskilt stöd

Bedömning

Vaggeryds kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Eleverna ska få det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.
- Resursfördelning och stödåtgärder ska anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör.
- Vid utredningen ska samråd med elevhälsan ske.
- Åtgärdsprogram ska ange vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Åtgärdsprogrammen ska följas upp och insatserna utvärderas löpande.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges stöd på det sätt och i den omfattning som de behöver för att nå målen. Av skollagen framgår vidare att rektorn ska se till att elevers behov av särskilt stöd utreds i samråd ska med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd och ett åtgärdsprogram ska utarbetas. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Av läroplanen framgår att en likvärdig utbildning inte innebär att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver samt att resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör.

Vid Hjortsjöskolan 6-9 finns inarbetade rutiner för hur skolan ska identifiera elever i behov av särskilt stöd och skolan har tillgång till de kompetenser som lagen kräver för sitt elevhälsoarbete. Trots detta visar intervjuerna med rektorn, lärarna och elevhälsan att de stödinsatser som skolans vidtar långt ifrån alltid är helt adekvata, vilket i sin tur leder till att det vid skolan finns elever som inte får sina stödbehov tillgodosedda. Intervjuerna med lärarna och elevhälsan indikerar att detta kan bero på att skolans utredningar inte alltid är av tillräckligt god kvalitet. Enligt skolans rutiner är det arbetslaget som arbetar fram åtgärdsprogrammen och även om de har möjlighet att diskutera med elevhälsan vid framtagandet, menar intervjuade lärare, att det oftast enbart för diskussioner med specialpedagogen. Detta sker även i de fall där elevens svårigheter inte enbart är direkt kopplat till ett särskilt kursplanemoment. Genom detta förfarande riskerar skolan att väsentliga aspekter av elevernas stödbehov inte beaktas vilket i sin tur riskerar medföra att den insatta stödåtgärden inte blir adekvat.

Av de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av saknas en tydlig koppling till vilka kunskapskrav eller läroplansmål det är som eleverna har svårigheter att nå. I åtgärdsprogrammen tenderar skolan även att lägga ansvaret för åtgärden på eleven, till exempel "eleven ska be om den hjälp som eleven behöver". Detta innebär att det inte tydligt i åtgärdsprogrammen framgår vilket behov eleven har eller hur de ska tillgodoses. Intervjuade lärare och elevhälsan berättar även att uppföljningarna av de insatser som skolan gör sällan blir av. De menar att åtgärdsprogrammen inte används av alla de lärare som är berörda och att de heller inte tycker att de åtgärder som de skriver att de ska genomföra är de som eleven är i behov av. Den tillförordnade rektorn har genomfört viss omfördelning av resurser för att möta de behov som finns, men menar att

eftersom skolans resurser redan är knappa blir åtgärderna som skolan vidtar mer styrda av tillgången av resurser än utifrån den utredning som lärarna gjort. Intervjuad personal menar även att rektorsbytena bidragit negativt till möjligheterna att under innevarande läsår omfördela resurser utifrån elever i behov av särskilt stöd.

Mot denna bakgrund ska rektor se till att särskilt stöd ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. Rektorn ska även se till att behovet utreds i samråd med elevhälsan samt att åtgärdsprogram upprättas i enlighet med författningarnas krav.

Författning

3 kap. 8-10 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Vaggeryds kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Lärarna ska vid bedömning och betygssättning utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

Motivering

Av skollagen framgår att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt då betyg ska sättas. Av läroplanen framgår att läraren vid betygssättningen ska utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

Av intervjuerna med lärarna vid Hjortsjöskolan 6-9 framgår att de inte haft tillgång till all nödvändig information om elevernas kunskapsutveckling vid Hjortsjöskolan F-5. Lärarna berättar att den överlämnade informationen från tidigare årskurser inte varit tillräcklig i samtliga ämnen, utan att de i realiteten satt betyget enbart utifrån den undervisning som de själva bedrivit med eleven i årskurs 6. Intervjuade elever i årskurs 6 och 7 menar också att några av betygen har upplevts som felaktiga utifrån deras tidigare omdömen i motsvarande ämnen. Enligt den tillförordnade rektorn beror detta på att det saknats ett gemensamt system för individuella utvecklingsplaner och att lärarna på de två skolorna inte samverkar i tillräcklig utsträckning inför övergångarna.

Både lärarna och rektorn betonar att de tagit initiativ till ökad samverkan mellan de två skolorna, bland annat i syfte att säkerställa betygssättningen. De menar dock att organisationen med ett byte av skolenhet till årskurs 6 är en försvårande faktor i sammanhanget.

Mot denna bakgrund ska rektorn se till att bedömning och betygssättning sker i enlighet med författningarnas krav. Detta innebär att rektorn behöver säkerställa att lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information som behövs för att kunna göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper.

Författning

3 kap. 16 § skollagen

Lgr 11, 2,7 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Vaggeryds kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen.
- Rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorerna ska systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen vid sin skolenhet och kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever.

Av läroplanen framgår att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för skolans resultat och att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Hjortsjöskolan 6-9 har under de senaste åren bytt rektorer vid ett flertal tillfällen, samt haft vikarierande och tillförordnade rektorer i ledningen under längre eller kortare perioder. Under denna period har Vaggeryds kommun genomfört en omorganisation med syfte att skapa bättre förutsättningar för rektorerna att ta ansvar för det pedagogiska ledarskapet. Vid Hjortsjöskolan 6-9 har dock inte det senare kunnat realiseras på grund av alla rektorsbyten. Att så är fallet framgår av Skolinspektionens enkät till lärare vårterminen 2013 där lärarna uttrycker att de saknar en rektor som tar ansvar för att leda det pedagogiska arbetet vid skolan. Intervjuade lärare berättar att man inom sitt

arbetslag stöttar varandra, men att det inte finns en tydlig inriktning i arbetet för skolan som helhet. Av skolans dokumentation och av elevintervjuerna framgår tydligt att olika arbetslag fungerar olika väl. Lärarna berättar att skolan under många år har haft bristfälligt utvecklingsarbete, där projekt påbörjas, men långt ifrån alltid slutförs och framför allt aldrig följs upp. De brister i skolans arbete med elevinflytande, arbete med särskilt stöd samt säkerställande av en god miljö för lärande och utveckling som Skolinspektionen bedömer i detta beslut visar också sammantaget på stora behov av att samordna arbetet vid skolan.

Av Skolinspektionens enkät till lärare vårterminen 2013 framgår även att det inte bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolan då uppföljningar av arbetet inte leder till relevanta åtgärder för utveckling. I intervjuerna med rektor och lärarna framkommer att det på grund av rektorsbytet inte genomfördes någon uppföljning i slutet av förra läsåret på det sätt som de brukar göra. Intervjuade elever har heller ingen upplevelse av att de genomfört någon form av uppföljning där de kunnat tala om vilka utvecklingsbehov de ser på skolan, detta trots att de gärna skulle vilja delta i sådan uppföljning. Lärarna berättar att de i sina ämnesgrupper analyserat resultatet i det egna ämnet, men att de inte fört någon diskussion på hela skolan utifrån resultaten där de identifierat framgångsfaktorer eller utvecklingsbehov. Då inte den sedvanliga uppföljningen och utvärderingen genomförts har heller inte skolan utformat någon planering innehållande utvecklingsinsatser för innevarande läsår. Detta betyder att skolan helt saknar den systematik som behövs i ett fungerande kvalitetsarbete.

Mot denna bakgrund måste rektorn ta sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verka för att utbildningen utvecklas samt se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten som sker under medverkan av lärare, övrig personal och elever.

Författning

2 kap. 9 § skollagen

4 kap. 4-5 §§ skollagen

Lgr 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Omfattning och resurstillgång**Bedömning**

Vaggeryds kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Eleverna ska erbjudas utbildning i den omfattning de har rätt till.
- Utbildningen ska bedrivas i ändamålsenliga lokaler.
- Eleverna ska ha tillgång till utrustning, böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning och för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Motivering

Enligt skollagen ska för utbildningen de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Undervisningen ska vidare omfatta alla skolämnen och elevens val i enlighet med gällande timplan. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till läromedel av god kvalitet och annat stöd för att själv kunna söka och utveckla kunskaper såsom datorer och andra digitala hjälpmedel.

Av tillsynen framkommer att Hjortsjöskolan 6-9 har ett begränsat antal datorer som är fungerande och som eleverna kan arbeta med. Detta tillsammans med problem med nätverksanslutningen innebär, enligt intervjuade lärare, att de sällan planerar lektioner utifrån att de ska använda datorerna eftersom den planeringen riskerar att inte kunna genomföras. Detta innebär att eleverna inte får tillgång till digitala miljöer för att själv söka information. Eleverna får inte heller möjlighet att träna och utveckla förmågan att kritiskt granska olika källor på nätet. Intervjuer med eleverna visar att de i flera ämnen använder sina egna mobiltelefoner vid informationssökning, men att de inte får göra detta för alla lärare. Skolan måste säkerställa att alla elever ges samma förutsättningar att nå målen för utbildningen och tillsynen visar att skolan inte har hanterat denna problematik. Avsaknad av fungerande nätverksuppkoppling, brist på datorer och andra typer av digitala hjälpmedel som exempelvis digitalkameror gör att syftet med utbildningen riskeras att inte uppnås.

Tillsynen visar vidare att en flerårig nedprioritering av att köpa in läroböcker i flera ämnen gör att skolan inte har möjlighet att låta eleverna ta med läroböcker hem i samband med läxor och prov, annat än i undantagsfall. Eleverna beskriver att de inte har möjlighet att använda övningsböckerna, utan att de förväntas skriva av det som står i böckerna innan de kan börja svara på frågorna. Enligt eleverna bidrar detta till att en del elever upplever skolarbetet som tråkigt. En viktig förutsättning för att målen i utbildningen ska kunna uppfyllas är att eleverna har tillgång till läromedel som stöd i sitt lärande.

Enligt rektorn har skolan på grund av kommunens förändrade resursfördelningssystem fått minskade resurstilldelningar under det senaste året.

En konsekvens av det är att skolan inte längre har halvklasstimmar vilket särskilt har drabbat musikundervisningen. De befintliga lokalerna är inte anpassade till helklassundervisning och konsekvensen blir att undervisningen blivit mer teoretisk och att eleverna inte får det lärarstöd de behöver när de genomför de praktiska momenten. Rektorn och lärarna menar att det finns en stor risk att flera av de praktiskt-estetiska ämnena får en ökad andel teoretiska inslag som en konsekvens av att elevgrupperna blivit större i dessa ämnen. Detta riskerar i sin tur medföra att eleverna inte upplever dem som lika stimulerande längre.

En annan konsekvens av minskade resurser menar rektorn är att skolan inte längre planerar elevens val utifrån de ämnen som skolan vet att eleverna önskar få fördjupa sig i. I stället styrs planeringen av vilka lärare som har utrymme i sin tjänst. Detta har lett till att skolan förändrat upplägget och att största delen av elevens val genomförs i form av det som skolan kallar för "målpass".

Eleverna uppmanas exempelvis att arbeta med de områden som de ligger efter i. Eleverna berättar att även om studiemotiverade elever uppskattar möjligheten att kunna göra läxor på lektionstid istället för hemma, är det stundtals stökigt och oroligt vid dessa lektioner eftersom det finns elever som inte tar tillvara på tiden genom att arbeta. Intervjuerna visar vidare att ämnen som det tidigare var många elever som valde, exempelvis slöjd, hem och konsumentkunskap samt idrott och hälsa, numera enbart erbjuds i begränsade perioder och då endast till de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i ämnet. Eleverna berättar att de inte upplever att de har något egentligt val där de kan bredda och fördjupa sina kunskaper i något ämne som de gillar och är duktiga i längre. Lärarna och rektorn håller med eleverna om att eleverna inte längre har något elevens val vid skolan.

Mot denna bakgrund ska huvudmannen och rektorn se till att eleverna erbjuds den utbildning i den omfattning de har rätt till och att det för utbildningen finns nödvändiga materiella resurser för att syftet med utbildningen ska kunna uppnås.

Författning

2 kap. 35 § skollagen

10 kap. 4-5 §§ skollagen

Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Viveka Berglund.

På Skolinspektionens vägnar

Ebba Svartz
Undervisningsråd

Helena Olivestam Torold
Undervisningsråd/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.